

Motion till riksdagen

1989/90:Bo413

av Axel Andersson m.fl. (s)

Ett rikstäckande kartcentrum i Gävle

I samhällsplaneringen och miljöarbetet behövs god kännedom om markens användning. En rikstäckande dokumentation finns i kartor och flygbilder.

Kunskap behövs också om förhållandena i äldre tider. Förändringarna är ofta mycket stora över en längre tidsperiod. Det gäller t.ex. beten, ängsmarker och åker, men även våtmarkerna, skogsmarkens omfattning och bebyggelsens utbredning. Äldre kartor och flygbilder har därför ett allt större värde. Kulturmiljövården behöver ett kartunderlag, som kan belysa odlingsbygdernas utveckling. Inom naturvården uppmärksammas alltmer påverkan på marken, vattnen och atmosfären över stora geografiska områden.

Kartor, flygbilder och geografiska data är därför nödvändiga, och det är ofta viktigt att dagens förhållanden jämförs med ett utgångsläge i äldre tid. De gamla lantmäterikartorna ger möjlighet till detta.

Sverige har ett internationellt sett unikt kartmaterial från 1600- och 1700-talen. Det består av handritade äldre lantmäterikartor. Från 1800-talet och till i dag finns stora serier av allmänna kartor. De nuvarande är t.ex. den ekonomiska kartan och den topografiska kartan.

Sverige har flygfotograferats sedan 1930-talet. Det finns därför flera generationer flygbilder som är en utomordentlig dokumentation av det svenska landskapet.

Detta material, ca 300 000 handritade äldre kartor och en miljon flygbilder, finns vid statens lantmäteriverk i Gävle. Arkivet vid LMV är rikstäckande.

Ett svenskt kartcentrum kan skapas kring de äldre kartorna vid lantmäteriverket. Ett sådant kartcentrum har föreslagits av lantmäteriverket i en rapport år 1988. Syftet är dels att underlätta forskning och samhällsplanering, som behöver använda jämförande kartmaterial för jämförelser bakåt i tiden, dels att i en utställning visa den svenska kartläggningen. Utställningen kan t.ex. visa äldre tiders kulturlandskap som det framträder i kartor från fyra århundraden.

Med ett kartcentrum kan de äldre kartorna och flygbilderna komma till bättre användning i t.ex. naturvården och kulturmiljövården. De kan också användas i lokalhistorisk forskning. Den pedagogiska verksamheten kan omfatta kurser och seminarier.

Det är viktigt att ett kartcentrum kring de äldre kartorna och flygbilderna byggs upp. Möjligheterna att använda dem måste uppmärksammas. De ger

en nödvändig referens till förändringarna i natur- och kulturmiljön. Ett kartcentrum bör därför knytas till lantmäteriverket i Gävle, där en krets av statliga myndigheter arbetar med samhällsplanering, kartläggning, lantmäteri och byggnadsforskning.

Mot. 1989/90
Bo413

Kunskaperna om äldre geografisk information behöver fördjupas och förmedlas till olika användargrupper. Projekt som direkt bearbetar äldre kartor pågår redan på olika håll. De behöver stöd med modern kartteknik som ofta har inslag av datorstödta metoder. Arkivet med hundratusentals kartor behöver klassificeras och delvis överföras till moderna bildbearbetningssystem. För medverkan i dessa uppgifter behöver arkivet ökade resurser, liksom för en utställningsverksamhet.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ett kartcentrum för äldre geografisk information i Gävle.

Stockholm den 24 januari 1990

Axel Andersson (s)

Olle Östrand (s)

Sigrid Bolkéus (s)

Sinikka Bohlin (s)

Iris Mårtensson (s)

Karl Hagström (s)